הִלְכוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תקט תקי

בּוֹ בָּשָׂר שֶׁאֵינוֹ מָלוּחַ וְרוֹצֶה (י) לַחֲזֹר וְלִצְלוֹת בּוֹ בְּיוֹם טוֹב (מהר״א מפראג): ו (כח) [מ]אֵין נוֹקְבִין (יא) (כט) נֶקֶב חָדָשׁ בְּחָבִית בְּיוֹם טוֹב: ז (יג) [יב] (ל) לְהַטְבִּיל כְּלִי חָדָשׁ בְּיוֹם טוֹב דִּינוֹ כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, [נ]כִּדְאִיתָא בְּסִימָן שכ״ג סָעִיף ז׳. הַגָּהּ: וְדִין הֲדָחָה וְשִׁפְשׁוּף כֵּלִים בְּיוֹם טוֹב דִּינוֹ כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, כִּדְאִיתָא סִימָן שכ״ג (סעיפים ו, ח-י). וּמֻתָּר (יג) לְטַלְטֵל מֻקְצֶה (לא) לְצֹרֶךְ אֹכֶל נֶפֶשׁ וְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב (מרדכי (עירובין) פרק בכל מערבין (סי׳ תפט), ובית יוסף (ד״ה כתבו התוספות) בשם התוספות פרק קמא דביצה (ת. ד״ה אמר)):

מ הרא״ש בתשובה (כלל כג סי׳ א) דְּהָוֵי מַכְשִׁירֵי אֹכֶל נֶפֶשׁ דְּיָכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב.
נ צִינְתִּיו לְעֵיל.

תקי כַּמָּה דְּבָרִים הָאֲסוּרִים לַעֲשׂוֹת בְּיוֹם טוֹב וְאֵיזוֹ מֵהֶם מֻתָּרִים עַל יְדֵי שִׁנּוּי. וּבוֹ י״א סְעִיפִים:

א (א) [א]מוֹלְלִין (א) מְלִילוֹת (ב) וּמְפָרְכִין (ג) קִטְנִיּוֹת (ג) כְּדַרְכָּן בְּיוֹם טוֹב. [ב]וּמְנַפֵּחַ מְעַט מְעַט וְאוֹכֵל, (ד) וַאֲפִלּוּ בְּקָנוֹן וְתַמְחוּי, (ה) אֲבָל לֹא בְּטַבְלָא וְלֹא בְּנָפָה וְלֹא בִּכְבָרָה: ב * [ג]הַבּוֹרֵר קִטְנִיּוֹת בְּיוֹם טוֹב (ו) בּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ בְּחֵיקוֹ וּבְתַמְחוּי (ז) *(אִם רוֹצֶה לְאָכְלוֹ (ג) בּוֹ בַּיּוֹם) (המגיד פרק ג׳ (הט״ו)), אֲבָל לֹא בְּטַבְלָא

א מֵימְרָא דְּרָבָא בֵּיצָה י״ב (ע״ב).
ב בְּרַיְיתָא שָׁם.
ג מִשְׁנָה שָׁם י״ד (ע״ב) וּכְבֵית הִלֵּל.

בְּאֵר הֵיטֵב

כִּדְאִיתָא בְּחֻלִּין דַּף ח׳ עַמּוּד ב׳. וְהָא דְּשָׁרִינַן הָכָא יֵשׁ לוֹמַר כֵּיוָן דִּלְעוֹלָם אֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי לִבּוּן לֵיכָּא לְמִיגְזַר. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא): (י) לַחֲזֹר. מִדְּכָתַב לַחֲזֹר וְלִצְלוֹת מַשְׁמַע דְּצָלוּ בּוֹ בְּיוֹם טוֹב דְּאִם לֹא כֵּן הָוֵי מַכְשִׁירִין שֶׁהָיָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָם מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב. הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב׳ סִימָן ר״ה. וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב) כָּתַב דִּלְטַעַם ר״א פְּרָאג אֲפִלּוּ הָיָה אֶפְשָׁר לְלַבְּנוֹ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב שָׁרִי לְלַבְּנוֹ בְּיוֹם טוֹב שָׁרִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף א׳ בַּהַגָּ״ה. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג): ז (יג) לְהַטְבִּיל. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְהַטְבִּילוֹ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, שָׁרִי. וְעַיֵּן סָעִיף א׳ בַּהַגָּ״ה דְּאֵין מוֹרִין כֵּן, וְכֵן כָּתַב הַיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה (פ״ב סי׳ יט): (יג) לְטַלְטֵל. אֲבָל אָסוּר לְאָכְלוֹ. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו) וְעַיֵּן סִימָן תקי״ח סָעִיף ג׳:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ז [יב] לְהַטְבִּיל. עַיֵּן בְּשׁוּ״ת שַׁעַר אֶפְרַיִם סִימָן ט״ו, וּבְסִפְרֵי שׁוּ״ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן נ״ב מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם בְּיִשּׁוּב דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם, וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם עַל דִּבְרֵי הַשַּׁאֲגַת אַרְיֵה רֵישׁ הִלְכוֹת שַׁבָּת (סי׳ נו), עַיֵּן שָׁם:

א (א) מְלִילוֹת וְכוּ׳. וְיֵשׁ מַחְמִירִין לִמְלֹל בְּשִׁנּוּי בְּרָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שי״ט סָעִיף ו׳, הָרַ״ן (ו. ד״ה ואיכא), וְטַ״ז (סק״א) מַקַּל: (ג) קִטְנִיּוֹת. הַיְינוּ הַשַּׁרְבִיטִין וּמוֹצִיא הַזֶּרַע. וְכָתַב הַיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה (פ״א סי׳ מב) דְּאָסוּר לְהַנִּיחַ קִטְנִיּוֹת אוֹ שְׁאָר זַרְעוֹנִים בְּמַיִם שֶׁצֶּף הַפְּסֹלֶת לְמַעְלָה אוֹ שֶׁיִּפֹּל הָעָפָר לְמַטָּה: ב (ג) בּוֹ בַּיּוֹם. אֲפִלּוּ אֵינוֹ רוֹצֶה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְהַגְעָלָה רַק שֶׁנָּהֲגוּ לְלַבְּנוֹ, לֹא חֲשִׁיב תִּקּוּן כְּלִי עַל יְדֵי הַלִּבּוּן, וּמֻתָּר אֲפִלּוּ הָיָה בְּאֶפְשָׁרוֹ לְלַבְּנוֹ קֹדֶם יוֹם טוֹב [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: ו (כח) אֵין נוֹקְבִין וְכוּ׳. אֲפִלּוּ לְצֹרֶךְ שְׁתִיָּה, שֶׁהֲרֵי אֶפְשָׁר לְנַקְּבָהּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב. וְאִם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְנַקְּבָהּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, מֻתָּר לוֹ לְנַקְּבָהּ בְּיוֹם טוֹב כְּדִין מַכְשִׁירֵי אֹכֶל נֶפֶשׁ, אָכֵן אֵין מוֹרִין כֵּן, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף א׳ בַּהַגָּ״ה: (כט) נֶקֶב חָדָשׁ. וְכָל דִּינוֹ כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, לְעֵיל בְּסִימָן שי״ד עַיֵּן שָׁם: ז (ל) לְהַטְבִּיל כְּלִי חָדָשׁ בְּיוֹם טוֹב וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דִּבְשַׁבָּת אִיתָא לְעֵיל דְּיֵשׁ מַחְמִירִים, מִפְּנֵי שֶׁאָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּלִי טְבִילָה נִרְאֶה כִּמְתַקֵּן כְּלִי עַל יְדֵי הַטְּבִילָה, וְהָכִי נַמִי בְּיוֹם טוֹב, וְרַק אִם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהַטְבִּיל מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב (לה) מֻתָּר לוֹ לְהַטְבִּיל בְּיוֹם טוֹב לְדִבְרֵי הַכֹּל לְצֹרֶךְ תַּשְׁמִישׁוֹ הַיּוֹם, דַּהֲרֵי הוּא מַכְשִׁירֵי אֹכֶל נֶפֶשׁ, אַךְ אֵין מוֹרִין כֵּן לַאֲחֵרִים, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף א׳. אָכֵן אִם הָיָה הַכְּלִי הַזֶּה כְּלִי זְכוּכִית דְּחִיּוּב טְבִילָתוֹ (לו) הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן, מְצַדֵּד הַפְּרִי מְגָדִים (א״א ס״ק יד) דִּיכוֹלִין אַף לְהוֹרוֹת כֵּן לַאֲחֵרִים לְטָבְלוֹ לְצֹרֶךְ הַיּוֹם, אִם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְטָבְלוֹ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב: (לא) לְצֹרֶךְ אֹכֶל נֶפֶשׁ. כְּגוֹן לְטַלְטֵל הָאֵפֶר כְּדֵי לֶאֱפוֹת בִּמְקוֹמוֹ אוֹ לְטַלְטֵל הָאֲבָנִים הַמֻּנָּחִים עַל הַפֵּרוֹת כְּדֵי לֶאֱכֹל הַפֵּרוֹת, (לו) אֲבָל לֶאֱכֹל אוֹ לֵהָנוֹת מִדָּבָר הַמֻּקְצֶה גּוּפָא כְּגוֹן לְהַסִּיק בְּמֻקְצֶה וּכְהַאי גַּוְנָא, אָסוּר:

א (א) מוֹלְלִין מְלִילוֹת. פֵּרוּשׁ שֶׁבְּיָדוֹ יִמְלֹל הַחִטִּים כְּשֶׁהֵם רַכִּים דְּהָוֵי דָּשׁ כִּלְאַחַר יָד, וּבְשַׁבָּת צָרִיךְ שִׁנּוּי בַּמְּלִילָה דְּהַיְנוּ בְּרָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן שי״ט (ס״ו), וּבְיוֹם טוֹב כְּשֶׁהוּא רוֹצֶה לְאָכְלָן לֹא גָּזְרוּ, וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב כְּדַרְכָּן בְּיוֹם טוֹב: (ב) וּמְפָרְכִין קִטְנִיּוֹת. הַיְנוּ הַשַּׁרְבִיטִין וּמוֹצִיא הַזֶּרַע מֵהֶן: (ג) כְּדַרְכָּן בְּיוֹם טוֹב. (א) [א]וְיֵשׁ מַחְמִירִין דַּוְקָא בְּשִׁנּוּי בְּרָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו:

בֵּאוּר הֲלָכָה

הֲלָכָה וּמוֹרִין כֵּן. וְלָכֵן לֹא הִזְכִּיר הַמְחַבֵּר בְּסִימָן תצ״ה סָעִיף א׳ דְּאֵין מוֹרִין כֵּן וְהוּא עַל פִּי דַּעַת הָרַמְבַּ״ם:

ב * הַבּוֹרֵר קִטְנִיּוֹת. מִכָּאן קָשֶׁה עַל הַאי מַאן דְּאָמַר לְעֵיל סִימָן תק״ו סָעִיף ב׳ בַּהַגָּ״ה דְּאָסוּר לִטֹּל צְרוֹר בְּיָדַיִם וַהֲרֵי הָכָא מְבֹאָר דִּבְיוֹם טוֹב בּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ, וּכְבָר רָמַז זֶה הַטַּ״ז שָׁם (סק״ג), וְכֵן הָאֲרִיךְ לְהַקְשׁוֹת שָׁם הַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב) וּנְהַר שָׁלוֹם (סק״ב) וְכֵן עָמַד עַל זֶה הַגְּרַ״ז (שם קו״א סק״א), וּבַמִּשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (ס״ק יא) פֵּרַשְׁתִּי טַעַם הַאי מַאן דְּאָמַר מִשּׁוּם דְּגַבֵּי צְרוֹר אֲפִלּוּ בְּחֹל דֶּרֶךְ לִטְלוֹ שֶׁלֹּא בִּכְלִי וְהוּא מֵחַיֵּי אָדָם (כלל פב ס״ג) עַיֵּן שָׁם. וְהַגְּרַ״ז (שם) כָּתַב לְחַלֵּק דְּלֹא הִתִּירוּ חֲכָמִים בּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ אֶלָּא בְּקִטְנִיּוֹת שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְהָכִין לְיָמִים רַבִּים אֲבָל לֹא חִטִּין שֶׁדַּרְכּוֹ לְהָכִין לְיָמִים רַבִּים [וְכֵן מָצָאתִי קְצָת סָמֶךְ לָזֶה בְּבֵיצָה דַּף י״ג (ע״א) לְחַלֵּק בֵּין תְּבוּאָה לְקִטְנִיּוֹת עַיֵּן שָׁם בְּרַשׁ״י דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אֲבָל קִטְנִיּוֹת שֶׁכָּתַב דְּיֵשׁ בְּנֵי אָדָם הַרְבֵּה שֶׁאֵין חוֹבְטִין אוֹתָן יַחַד אֶלָּא כְּדֵי קְדֵרָתָן. וְהָרְאָ״ה כָּתַב שָׁם (ד״ה אמר) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְתַקְּנָן כֻּלָּן כְּאֶחָד אֶלָּא כְּדֵי קְדֵרָתָן. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמִמֵּילָא פָּשׁוּט דְּגַם הַבְּרִירָה אֵינוֹ אֶלָּא לְיוֹמוֹ. וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ רְאָיָה לָזֶה גַּם מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם פֶּרֶק א׳ הֲלָכָה ז׳ שֶׁכְּשֶׁחָשַׁב שָׁם גַּם בּוֹרֵר בַּמְּלָאכוֹת שֶׁאָסְרוּ חֲכָמִים בְּיוֹם טוֹב הִזְכִּיר שָׁם חִטִּין, וְיֵשׁ לִדְחוֹת דְּכַוָּנָתוֹ שָׁם עַל יְדֵי כְּלִי דְּאָסוּר וּכְמוֹ שֶׁפֶּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אֲבָל לֹא בַּיָּד וּבְקָנוֹן וּבְתַמְחוּי, וְחִטִּין דְּנָקֵט לָאו דַּוְקָא], וְכָתַב שֶׁכֵּן מְבֹאָר בַּשִּׁיטָה מְקֻבֶּצֶת רֵישׁ פֶּרֶק אֵין צָדִין (כג: ד״ה מתני׳) בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ן (מלחמות יג:). וּלְפִי זֶה בְּדָגָן יִהְיֶה אָסוּר לִבְרֹר אֲפִלּוּ בַּיָּד:

* אִם רוֹצֶה לְאָכְלוֹ בּוֹ בַּיּוֹם. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ז) הַטַּעַם דִּכְאוֹפֶה וּמְבַשֵּׁל דָּמֵי, כֵּן הוּא דַּעַת מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים בְּשֵׁם הַמַּגִּיד מִשְׁנָה (פ״ג הט״ו) דְּבוֹרֵר הוּא מֵהַמְּלָאכוֹת הַמֻּתָּרוֹת בְּיוֹם טוֹב לְגַמְרֵי דְּלֹא כְּדַעַת הָרַשְׁבָּ״א (עבוה״ק בית מועד ש״א סי׳ ה). וְהִנֵּה הַטַּ״ז (סק״ג) מְצַדֵּד לַהֲלָכָה כְּדַעַת הָרַשְׁבָּ״א דְּדַוְקָא לְאַלְתַּר שָׁרִי אֲבָל לֹא לְהַנִּיחַ דְּכֵיוָן שֶׁבְּשַׁבָּת חַיָּב חַטָּאת אָסוּר בְּיוֹם טוֹב. וְתָמְהוּ עָלָיו הָאַחֲרוֹנִים [פְּרִי מְגָדִים (משׁ״ז סק״ג) וּבֵית מֵאִיר וּנְהַר שָׁלוֹם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים] דִּלְפִי מַאי דְּקַיְימָא לָן לְעֵיל בְּסִימָן שי״ט (ס״ד) דִּבְשַׁבָּת אִם בּוֹרֵר פְּסֹלֶת מִתּוֹךְ אֹכֶל אֲפִלּוּ לְאַלְתַּר חַיָּב אִם כֵּן עַל כָּרְחֲךָ כֵּיוָן שֶׁהִתִּירוּ חֲכָמִים בְּיוֹם טוֹב לִבְרֹר פְּסֹלֶת מִתּוֹךְ אֹכֶל הוּא מִשּׁוּם דְּאֵין שַׁיָּךְ כְּלָל בּוֹרֵר בְּיוֹם טוֹב

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ז (לה) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק טז) וְחַיֵּי אָדָם (שם סי״ג) וְהַגְּרַ״ז (סט״ו): (לו) וְאֵין חֲשִׁיב תִּקּוּן כָּל כָּךְ: (לו) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

א (א) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א). וּבַפְּרִי מְגָדִים מְפַקְפֵּק בָּזֶה עַיֵּן שָׁם: (ג) פּוֹסְקִים:
ב (ג) רַשׁ״י (יד: ד״ה דנפיש) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים:

ליקוטי דברי הרב: א] בשו״ע הרב (ס״א) כתב דאע״פ שהעיקר כסברא הראשונה מ״מ אם אפשר לו לעשות ע״י שינוי טוב להחמיר ולחוש לסברא האחרונה. ובקונטרס אחרון (סק״א) כתב שמדברי הרמ״א בסימן שי״ט שכתב להחמיר מאחר שאפשר לאכלן בלי פירוק, משמע שאם אי אפשר א״צ להחמיר, לפי שהעיקר כסברא הראשונה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ד בְּרַיְיתָא כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּבַגְּמָרָא שָׁם. ה בְּרַיְיתָא שַׁבָּת קל״ד (ע״א). ו מִשְׁנָה שָׁם קל״ז (ע״ב) וְכַחֲכָמִים.

וְלֹא בְּנָפָה וְלֹא בִּכְבָרָה. ד בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים (ח) כְּשֶׁהָאֹכֶל מְרֻבֶּה עַל הַפְּסֹלֶת, אֲבָל אִם הָיְתָה הַפְּסֹלֶת מְרֻבָּה עַל הָאֹכֶל בּוֹרֵר אֶת הָאֹכֶל וּמַנִּיחַ אֶת הַפְּסֹלֶת. וְאִם הָיָה (ט) טֹרַח בִּבְרִירַת הַפְּסֹלֶת מִן הָאֹכֶל יוֹתֵר מִטֹּרַח בְּרִירַת הָאֹכֶל מִן הַפְּסֹלֶת, אַף עַל פִּי שֶׁהָאֹכֶל מְרֻבֶּה בּוֹרֵר אֶת הָאֹכֶל וּמַנִּיחַ אֶת הַפְּסֹלֶת. הַגָּהּ: וְלוּזִים (ד) וּבָטְנִים שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ וַעֲדַיִן בִּקְלִפֵּיהֶם, (י) לֹא מִקְּרֵי הַקְּלִפָּה פְּסֹלֶת כֵּיוָן דְּאוֹרְחַיְהוּ בְּהָכִי וַעֲדַיִן מְעֹרָבִין (טור): **ג (יא) * ה אֵין (ה) מְסַנְּנִים הַחַרְדָּל (יב) בַּמִּסְנֶנֶת שֶׁלּוֹ (יג) וְאֵין (ו) מְמַתְּקִין אוֹתוֹ בְּגַחֶלֶת (יד) שֶׁל עֵץ, * אֲבָל (טו) בְּשֶׁל (ז) מַתָּכוֹת מֻתָּר: ד (טז) ו אֵין תּוֹלִין הַמְשַׁמֶּרֶת בְּיוֹם טוֹב לְסַנֵּן**

בַּאֵר הֵיטֵב

לֶאֱכֹל לְאַלְתַּר, דִּבְשַׁבָּת חַיָּב חַטָּאת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שי״ט (ס״ב), אֲפִלּוּ הֲכִי שָׁרִי בְּיוֹם טוֹב. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): **(ד) וּבָטְנִים.** וְטַ״ז (סק״ג) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) כָּתְבוּ דְּאֵין חִלּוּק בֵּין אֵלּוּ לִשְׁאָר פְּסֹלֶת, עַיֵּן שָׁם: **ג (ה) מְסַנְּנִים.** דַּוְקָא כְּשֶׁהָיָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתוֹ מֵאֶתְמוֹל. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): **(ו) מְמַתְּקִין.** וְעַל יְדֵי שִׁנּוּי שָׁרִי אִם הָיָה טָרוּד בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב. בַּ״ח (ס״ב), מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו), עַיֵּן שָׁם: **(ז) מַתָּכוֹת.** דְּאֵינוֹ שׁוֹרֵף וְלֵיכָּא כִּבּוּי, וְעַיֵּן סוֹף סִימָן של״ד (סכ״ז). וְנִרְאֶה לִי דְּמֵהַאי

בֵּאוּר הֲלָכָה

דְּהוּא כְּאוֹפֶה וּמְבַשֵּׁל וּכְדַעַת הַמַּגִּיד מִשְׁנֶה [וְהָרַשְׁבָּ״א אֶפְשָׁר דְּאָזֵיל לְשִׁיטָתוֹ דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּגַם בְּשַׁבָּת אִם בּוֹרֵר לְאַלְתַּר אֵין חַיָּב חַטָּאת וְכִדְמַשְׁמַע בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (שם)], וְאִם כֵּן אֲפִלּוּ לְהַנִּיחַ לְבוֹ בַּיּוֹם שָׁרִי. אָכֵן מַה דְּהֵעִיר דְּצָרִיךְ לֶאֱסֹר מִטַּעַם דְּהָיָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מִבְּעוֹד יוֹם לִכְאוֹרָה הַדִּין עִמּוֹ בָּזֶה דְּהָא כֵּן מְבֹאָר בָּרַמָ״א סִימָן תצ״ה סָעִיף (ג׳) [א׳] לְדַעַת הַיֵּשׁ מַחְמִירִין דַּאֲפִלּוּ בְּאֹכֶל נֶפֶשׁ עַצְמוֹ כֹּל שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתוֹ מִבְּעוֹד יוֹם אָסוּר כִּי אִם עַל יְדֵי שִׁנּוּי, וְאִם כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ הָא דְּמַתִּירִין פְּסֹלֶת מִתּוֹךְ אֹכֶל דַּוְקָא כְּשֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לִבְרֹר מִבְּעוֹד יוֹם, וְכֵן כָּתַב בֶּאֱמֶת הַחֶמֶד מֹשֶׁה (ס״ב) [אֶלָּא דְּכָתַב דִּלְאַלְתַּר מֻתָּר בְּכָל גַּוְנֵי כְּהַטַּ״ז, וְזֶה אֵינוֹ מוּבָן דִּבְשַׁבָּת פְּסֹלֶת מִתּוֹךְ אֹכֶל אֲפִלּוּ לְאַלְתַּר חַיָּב]. א] אָכֵן מִסְּתִימַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְהָרַמָ״א מַשְׁמַע דְּיֵשׁ לְהָקֵל בְּעִנְיָנֵנוּ בְּכָל גַּוְנֵי, וְהַטַּעַם אֶפְשָׁר לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לוֹמַר דְּכֵיוָן דְּעַל יְדֵי שִׁנּוּי כָּתַב שָׁם הָרַמָ״א שֶׁמֻּתָּר וְכָאן דִּבְלָאו הָכִי לֹא הִתִּירוּ אֶלָּא עַל יְדֵי קָנוֹן וְתַמְחוּי יֵשׁ לוֹמַר דְּזֶה חֲשִׁיב שִׁנּוּי דִּכְדַרְכּוֹ הוּא דַּוְקָא עַל יְדֵי נָפָה וּכְבָרָה, וְאַף דְּאֵין זֶה שִׁנּוּי גָּמוּר דִּבְשַׁבָּת בִּפְסֹלֶת מִתּוֹךְ אֹכֶל חַיָּב אַף בָּזֶה, מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן יוֹם טוֹב חֲשִׁיב שִׁנּוּי, וְכָל שֶׁכֵּן אִם בּוֹרֵר בַּיָּד וּכְעֵין מַה שֶּׁכָּתַב הָרַ״ן רֵישׁ פֶּרֶק אֵין צָדִין (יב:) גַּבֵּי מֶלַח עַיֵּן שָׁם. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי שֶׁכֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר נְהַר שָׁלוֹם (סק״א) וּבְסֵפֶר שֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים (סי׳ ג ס״א) וְכֵן בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְהָרַשְׁבָּ״א (שם) מַשְׁמַע גַּם כֵּן דְּזֶה חֲשִׁיב שֶׁלֹּא כְּדַרְכּוֹ. וְכֵן מוּכָח גַּם כֵּן בַּמְּאִירִי (יד: ד״ה מתני׳) שֶׁכָּתַב בְּעִנְיָן זֶה דַּאֲפִלּוּ אֶפְשָׁר מִבְּעוֹד יוֹם שָׁרִי, וְדַעְתּוֹ מְבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּסִפְרוֹ דִּסְבִירָא לֵיהּ כְּדַעַת הַיֵּשׁ מַחְמִירִין הַנַּ״ל דְּאַף בְּאֹכֶל נֶפֶשׁ אָסוּר מִדְּרַבָּנָן כֹּל שֶׁאֶפְשָׁר מִבְּעוֹד יוֹם, וְעַל כָּרְחֲךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ דְּזֶה חֲשִׁיב שִׁנּוּי. **הַיּוֹצֵא מִדְּבָרֵינוּ דְּהַנּוֹהֵג לְהָקֵל לִבְרֹר קִטְנִיּוֹת פְּסֹלֶת מִתּוֹךְ אֹכֶל אַף שֶׁהָיָה אֶפְשָׁר מִבְּעוֹד יוֹם יֵשׁ לָהֶם עַל מִי לִסְמֹךְ וְאַף בְּבוֹרֵר לְהַנִּיחַ לִסְעוּדָה אַחֶרֶת [אוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת עַל שַׁבָּת וְעַל יְדֵי עֵרוּב תַּבְשִׁילִין]. וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה נָכוֹן בִּכְגוֹן זֶה שֶׁהָיָה אֶפְשָׁר לוֹ מִבְּעוֹד יוֹם לִבְרֹר הָאֹכֶל מִתּוֹךְ הַפְּסֹלֶת דְּזֶהוּ בְּוַדַּאי חֲשִׁיב שִׁנּוּי, וְכִמְדֻמֶּה שֶׁכֵּן נוֹהֲגִין הָעוֹלָם:**

ג * אֵין מְסַנְּנִין וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יב) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּאִם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְסַנֵּן מִבְּעוֹד יוֹם מֻתָּר בְּיוֹם טוֹב** וּמְקוֹרוֹ מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת בְּדַף קל״ז עַמּוּד ב׳ (ד״ה תולין) וּכְמוֹ שֶׁהֶעְתִּיק בְּעַצְמוֹ בְּסָעִיף ד׳ (סק״ט) דְּזֶהוּ הַחִלּוּק בֵּין דִּין זֶה לְשָׁם דְּהָתָם מַיְירֵי כְּשֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וּלְכָךְ מְקִלִּינַן שָׁם אַף דְּהוּא מְלָאכָה גְּמוּרָה וְכָאן בְּשֶׁאֶפְשָׁר. **אֲבָל לְפִי דַּעַת הַמְחַבֵּר לְעֵיל** בְּסִימָן תצ״ה (ס״א) דְּסוֹבֵר דִּבְאֹכֶל נֶפֶשׁ עַצְמוֹ אֵין לְחַלֵּק וַאֲפִלּוּ בְּאֶפְשָׁר שָׁרִי אִם כֵּן עַל כָּרְחֲךָ מַה דְּאָסְרִינַן לְסַנֵּן הַחַרְדָּל הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּדֶרֶךְ לַעֲשׂוֹתוֹ לְיָמִים הַרְבֵּה וּלְכֻלֵּי עָלְמָא אָסוּר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַ״ן (יב. ד״ה אין מסננין) גַּבֵּי מִתּוּק הַחַרְדָּל וְהוּא הַדִּין בַּסִּנּוּן שֶׁלּוֹ, וְסִנּוּן הַשְּׁמָרִים דְּמֻתָּר בְּסָעִיף ד׳ אַף דִּמְלָאכָה גְּמוּרָה הִיא מִשּׁוּם דְּעוֹשֶׂה אוֹתָהּ לְיוֹמוֹ לִשְׁתּוֹת וְהָוֵי בִּכְלַל מְלָאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ הַמֻּתָּרוֹת. וְאִם כֵּן **אֵין חִלּוּק כְּלָל בֵּין אֶפְשָׁר לְאִי אֶפְשָׁר, ד] דִּבְסִנּוּן הַחַרְדָּל בְּכָל גַּוְנֵי אָסוּר מִשּׁוּם דְּדֶרֶךְ לַעֲשׂוֹתוֹ לְיָמִים הַרְבֵּה,** וּבִשְׁמָרִים בְּכָל גַּוְנֵי שָׁרִי, אֶלָּא דִּלְדַעַת הַיֵּשׁ מַחְמִירִין לְעֵיל בְּסִימָן תצ״ה (שם) יֵשׁ לְהַחְמִיר גַּבֵּי שְׁמָרִים אִם אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתוֹ מִבְּעוֹד יוֹם, **אֲבָל בְּסִנּוּן חַרְדָּל אֵין לְהָקֵל אַף בְּאִי אֶפְשָׁר אִם לֹא עַל יְדֵי שִׁנּוּי, וְכַנַּ״ל שָׁם:**

*** אֲבָל בְּשֶׁל מַתָּכוֹת מֻתָּר. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס״ק טו) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי יֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה טוּבָא דִּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד בְּפֶרֶק י״ב מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת** (ה״א) **בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ן** (שבת מב. ד״ה אבל בהלכות) דְּמִשּׁוּם הָכִי הִתִּירוּ בְּחַרְדָּל לְמַתֵּק בְּגַחֶלֶת שֶׁל מַתָּכוֹת מִשּׁוּם דְּחַרְדָּל אֵינוֹ מְצָרֵף, **מַשְׁמַע מִזֶּה דִּבְמַיִם אוֹ מַשְׁקֶה אֵין לְהָקֵל. וַאֲפִלּוּ לְפִי הַסְּבָרָא שֶׁהֵבִיא שָׁם הַמַּגִּיד מִשְׁנָה לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם** דְּהֵיכָא דְּאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת כְּלִי לֵית בֵּיהּ מִשּׁוּם מְצָרֵף אַף דְּהָוֵי פְּסִיק רֵישָׁא, זֶה אֵינוֹ שַׁיָּךְ רַק בְּגַחֶלֶת דְּהֵיכָא דְּאֵינוֹ מְכַוֵּן אֵין בּוֹ תִּקּוּן כְּלִי כְּלָל אֲבָל בְּמַחַם שֶׁהוּא כְּלִי לֹא שַׁיָּךְ זֶה, עַיֵּן בַּפְּרִי מְגָדִים סִימָן שי״ח (א״א ס״ק לו) בְּשֵׁם הַלֶּחֶם מִשְׁנֶה (שם ה״א), וְכֵן כָּתַב בַּלְּבוּשֵׁי שְׂרָד שָׁם. וְאִם כֵּן הָכִי נַמִּי **בְּשַׁפּוּד שֶׁהוּא כְּלִי, לְדַעַת הַפּוֹסְקִים דְּצֵרוּף הוּא דְּאוֹרַיְיתָא אֵין לְהָקֵל דְּהָוֵי פְּסִיק רֵישָׁא:**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ד) טַ״ז (סק״ב): **(ה)** שָׁם: **(ו)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) בְּשֵׁם יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה (פ״א סי׳ מב): **(ז)** עוֹלַת שַׁבָּת (סק״ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) וְטַ״ז (סק״ג) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ג) וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַגְּרָ״א: **ג (ס)** גְּמָרָא (שבת קלד.). וְאַף לְמַה דְּפָסַק הָרַמָ״א לְעֵיל (ס״א) דְּאַף לְהַנִּיחַ שָׁרִי מִשּׁוּם דְּבוֹרֵר הֻתַּר בְּיוֹם טוֹב, גַּם כֵּן אָסוּר מִשּׁוּם דְּעָשׂוּי לְיָמִים הַרְבֵּה, וְאֶפְשָׁר גַּם כֵּן דְּדָמֵי לְנָפָה וּכְבָרָה: **(ט)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): **(י)** רַשִׁ״י (שם ד״ה לא אפשר): **(יא)** אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ו): **(יב)** מִשּׁוּם דְּדֶרֶךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן לְיָמִים הַרְבֵּה [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו)]. וְכֵן מַשְׁמַע מִבֵּאוּר הַגְּרָ״א לְעֵיל בְּרֵישׁ סִימָן תצ״ה (ס״א) דְּחַרְדָּל וּמֶלַח דִּין אֶחָד לָהֶם [וְעַיֵּן שָׁם דְּמוּכַח **דְּעַל יְדֵי שִׁנּוּי מֻתָּר אֲפִלּוּ הָיָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן מִבֶּעֶרֶב],** וּבִפְרָט דְּיֵשׁ רִאשׁוֹנִים שֶׁסָּבְרִי דְּמִתּוּק הַחַרְדָּל אֵין זֶה בִּכְלַל צֹרֶךְ אֹכֶל נֶפֶשׁ גָּמוּר דְּאֶפְשָׁר בְּלֹא זֶה [הָרַזָ״ה (בעה״מ יב.) וְחִדּוּשֵׁי הָרַ״ן (שיטה להר״ן שבת קלד. ד״ה אמר ליה) בְּשֵׁם הָרְאָ״ה]:

ליקוטי דברי הרב: א] בשו״ע הרב (קו״א סק״ב) כתב שדברי הרמ״א בסימן תצ״ה להחמיר באוכל נפש שאפשר לעשותו מאתמול, המה כלל לכל הלכות יו״ט ולכן סתם הרמ״א כאן ובכל המקומות שנזכר היתר בדברי המחבר. ולגבי בורר פסק (ס״ה) שאם היה אפשר לברור מבעו״י אסור לברור פסולת מתוך האוכל גם כשהאוכל מרובה בשיעור ובטירחה, ואפילו לברור בידו, אלא מה שהוא צריך לאכול לאלתר וכדיני בורר בשבת. **ב]** כתב בשו״ע הרב (ס״ח) מפני שאין כיבוי זה צורך אוכל נפש ממש שאפשר בלא זה ואינו צורך אלא למעונגים, וכל דבר שאינו שוה לכל נפש אסור לעשותו ביו״ט (כמ״ש בסי׳ תקיא). ובקונטרס אחרון (סק״ד) הוסיף שכיון שלשיטת הרי״ף והרמב״ן והרא״ש והר״ן אסור אף על ידי שינוי הלכה כמותם שהם רבים ועוד דבתראי נינהו. **ג]** ובשו״ע הרב (ס״ח) הביא להלכה דברי המג״א להתיר ליתן שפוד של מתכת בתוך משקה. **ד]** ובשו״ע הרב (ס״ז) הביא דברי המג״א שאם לא היה אפשר לסנן בערב יו״ט מותר לסנן ביו״ט ולא כתב שצריך שינוי.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah